

06

21114

205

Високоповажаний Добродію!

Від р. 1873 є у Львові Товариство імені Тараса Шевченка, засно-
ване спільними силами Українців і Галичан для розвою українсько-русь-
кої науки і письменства. Р. 1893 перетворилось воно на Наукове Товари-
ство, zorganizovalo секції — фільологічну, історично-філософичну і ма-
тематично-природничо-лікарську і приступило до видавання наукового
органу „Записки Наукового товариства імені Шевченка“. Думка була та,
аби се Наукове Товариство послужило зародком Академії Наук, розви-
нувши потребу для того наукову діяльність в українсько-руській мові
і приспоривши відповідні матеріальні засоби.

Видання і Надії на розвій наукової діяльності не обманули: громада наукових
робітників, зскуплена коло Товариства, зростала надзвичайно скоро і ви-
давництва Товариства, в міру напливу наукових праць, розширялись з року
на рік. Старші покоління українсько-руських учених з різних країв
прийшли з своєю допомогою виданням Товариства, а крім того провідники
його звернулись до виховання молодших сил, і то з значним успіхом,
так що воно тепер вже має ряд наукових робітників, вихованих в самих
видавництвах Товариства, і се служить найліпшою запорукою дальшого
розвою. Доказом розвою наукової роботи Товариства послужить виказ
його теперішніх видавництв наукових:

- 1) Записки Наукового Товариства імені Шевченка (Mittheilungen der Sewchenko-Gesellschaft der Wissenschaften), від р. 1896 виходять щодва місяці книжками по 12 аркушів, містять розвідки і матеріали переважно з українсько-руської історії, фільології й історії літератури і просторі огляди наукової літератури з цих наук; досі вийшло 17 томів.
- 2) Жерела до історії України-Руси (Fontes historiae ukraino-russicae (ruthenicae)), матеріали історичні, виходять від р. 1895.
- 3) Памятки українсько-руської мови і літератури (Monumenta linguae necnon litterarum ukraino-russicarum (ruthenicarum)), від р. 1896.

30

Сі два видавництва археографічної комісії Товариства для браку фондів виходять чергуючись поки що, по одному тому на рік, кожний том матеріалів з вступними розвідками містить коло 25 аркушів.

4) Етнографічний збірник — від р. 1895 виходить (для браку фондів) одною книжкою коло 12 арк. на рік, містить матеріали переважно з народної словесности.

5) Етнологічні Матеріали, від сього року мають виходити теж одною книжкою подібної величини.

6) Часопись правнича, розвідки правничі історично-філософічної секції, видаєть ся від р. 1891, виходить річно книжкою тогож обсягу.

7) Збірник секції математично-природописно-лікарської, виходить від сього року періодично випусками, що становлять томи, по плану Записок.

8) Збірник секції фізіологічної, заснований сього року для більших публікацій. Має виходити такий же збірник і секції історично-філософічної.

Крім того товариство видає Історичну бібліотеку (переклади важнійших монографій з історії України-Руси, досі вишло 16 томів) і літературно-наукову часопись „Зоря“ (вісімнадцятий рік). З окремих наукових праць, виданих коштом або за допомогою товариства, згадаємо напр. Історію українсько-руської літератури пок. професора Львівського університета Ом. Огоновського (4 томи), Систему цивільного права австрійського проф. Ол. Огоновського, Соматологію проф. І. Верхратського і ин. В р. 1896 всіх публікацій Товариства, в відбитках і передруках, вишло 41.

Доказом поваги, яку собі здобуває Товариство в наукових кругах, можуть служити рецензії на її видання, що появлялися в наукових виданнях німецьких, французьких, російських, польських і т. и., а також обмін видавництвами з іншими науковими товариствами й інституціями: за тих кілька років дійшло їх число до 50; в Росії — напр., крім університетів, Товариство обмінює ся з петербурською Академією Наук, Географічним товариством, Археографічною комісією і ин., в Петербурзі, московським археологічним і етнографічним, історичними і фізіологічними товариствами в Києві, Харкові, Одесі, Казані etc. Подібно стоїть Товариство в обміні з рядом академій і наукових інституцій інших країв.

Коли отже науковий розвій Товариства перевисив може й надії, далеко тяжше пішло з розвитком матеріальних засобів. Товариство на початках мало доходи тільки з друкарні — одинокого свого маєтку; членські вкладки рідко переходили за 300—400 гульд. на рік (лише в р. 1896 виїжково дійшли 900 гульд.). Була надія, що правительство в міру розвитку наукової роботи буде підпирати Товариство своїми заходами,

8012

дійсно австрійське міністерство просвіти і краєвий сойм Галицький не зістались зовсім байдужними, визначаючи від р. 1895 певні заповоги, але ці заповоги збільшалися дуже поволі. Досить сказати, що на р. 1897 Товариство дістало субсидий лише на 4500 гульд. (2000 від міністерства осьвіти, а від сойму краєвого: на видавництва наукові 1000, для комісії археографічної 1000 і на видання „Історичної бібліотеки“ 500). Люде обзнайомлені з широким кругом видавництв Товариства висловляли своє здивованне, що Товариство при таких малих фондах могло стільки видавати, і дійсно се було можливо лише завдяки безкористній праці співробітників, що не побірали гонорару за свої праці. Але і на покритте таких мінімальних видатків далеко не стає заповоги урядових і краєвих, і вони покривалися з доходу друкарні і з жертв деяких патріотів; в р. 1896 кошти видавництв винесли коло 10000 гульд., бюджет на р. 1897 підріс ще о 3000 гульд. і розуміється, з розвитком роботи наукової мусить і далі зростати. Тимчасом на відповідний зріст заповоги в теперішніх обставинах надії нема. Тож для заповнення дальшого розвитку Товариству й осягнення його початкової мети: засновання українсько-руської академії наук комітет завязаний для призбирання фондів на сю мету, звертається до всіх Вп. Земляків, прихильних культурному розвитку українсько-руского народа за матеріальною помічю.

Не кажучи вже, що далеко менші народи славянські як Чехи, Сербі, Хорвати випередили нас в сій, заснованні українсько-руської академії наук становить річ многоважну і високо пожадану з багатьох причин. Лише громадська інституція українсько-руська як Академія наук, збогачена матеріальними засобами і зміцнена скупленими коло неї силами культурно-науковими могла би в теперішніх обставинах зайнятися на ширшу міру приготовленням наукових робітників, організацією наукової роботи, зібранням пам'яток народнього життя давнього і сучасного і т. и., і тим стати могутною двигнею своєнародного культурного життя. Уже самий розвиток наукової діяльності Товариства найліпше показав, яку некучу потребу має українсько-руський народ в наукових інституціях, як Товариство, а ще більше — як Академія Наук. Сю свою національну потребу українсько-руський народ мусить своїми силами і задовольнити, не чекаючи на поміч звідкись инде. А в тім українсько-руським землям Австрії, що становлять лише малу, може сему частину українсько-руської землі, при тім дуже бідну матеріально, повинні помігти земляки з иньших, багатіших частин України-Руси. Ми отже певні, що всі земляки, в яких не згасла любов до свого народу і його осьвіти і поступу, відозвуться на наш заклик і в міру можности своєї візьмуть своїми жертвами участь в утворенні наукового фонду Українсько-руської академії наук.

Жертви грошеві можна переводити через банки або висилати поштою на адресу Товариства (Австрія Львів (Lemberg) Академічна 8, Наукове Товариство імени Шевченка — *Šewčenko-Gesellschaft der Wissenschaften*) або голови (Австрія, Львів (Lemberg) Професор університета М. Грушевський — *Universitäts Professor M. Hruschewskij*) або касиєра Товариства (Львів (Lemberg) Академічна 8, Вп. Кость Паньковський, Wgb. K. Pańkowski).

Просимо означати при тій чи жертва признається вся наі текучі видатки Товариства, а чи на фонд академічний, чи на яку спеціальну мету; як би хто не хотів, саби його імя дано було до публичної відомости, має се теж хазначити. Просимо також ширити сей заклик наші межи людьми прихильними і збирати між ними складки на туж мету.

За Комітет до збирання на фонд Наукового Товариства імени Шевченка

Михайло Грушевський
професор університету.

Др. Дамян Савчак
член Відділу краєвого.

Кость Паньковський
директор Інституту св. Миколая.

U-2193 ✓

